



ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI ÉMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1054/2024. számú ügyben
a gyámhatóság eljárása nevelésbe vett gyermek örökbefogadhatóvá
nyilvánításával összefüggésben

Előadó: dr. Györffy Zsuzsanna

Érintett szerv: Budapest Főváros Kormányhivatala

2024.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-1054/2024. számú ügyben**

A vizsgálat megindítása

A panaszos Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi Osztályának (a továbbiakban: gyámügyi osztály) elhúzódo eljárását sérelmezve fordult hozzám. A panaszos tájékoztatása szerint a feleségével 5 évvel ezelőtt örökbe fogadtak egy kislányt, akinek a testvére egy gyermekotthonban nevelkedik. A panaszos tudomása szerint a kisfiú gyámja 2023 szeptemberében a gyámügyi osztályhoz kérelmet nyújtott be a kisfiú öröbefogadhatóvá nyilvánítása tárgyában. A panaszos tudomása szerint a kisfiú öröbefogadhatóvá nyilvánításáról beadványának Hivatalomhoz való benyújtásáig (2024. február 20.) érdemi döntés nem született.

A panaszbeadvány alapján felmerült a jogállamiság elvével, a jogbiztonság követelményével és a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal, valamint az érintett gyermek védelemhez és gondoskodáshoz fűződő jogával összefüggő visszásság gyanúja, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. A vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése alapján a Fővárosi Gyámhivatal vezetőjétől – az ügy iratmásolatainak csatolásával együtt – részletes tájékoztatást kértem.

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam.”* (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés);
- a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: *„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”* (Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés);
- a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés).

Az alkalmazott jogszabályok

- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Egyezmény);
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.);
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.);
- gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyszr.);
- a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.).

A megállapított tényállás

A rendelkezésemre álló iratok alapján a *következő tényállást tartam fel.* A 2015 augusztusában született gyermek születésétől kezdve gyermekvédelmi gondoskodásban él. A gyermeket születése után az illetékes gyámhivatal ideiglenes hatállyal gyermekotthonba helyezte el, 2016. április 29. napjától kezdődően nevelésbe vételét rendelte el, a szülői

kapcsolattartást szabályozta. A gyermek a jelentés írásba foglalásakor a negyedik gondozási helyén élt.

A gyermek gyermekvédelmi gyámja 2018-ban eljárást kezdeményezett az illetékes gyámhivatalnál a gyermek örökbefogadhatóvá nyilvánítása érdekében. A gyermek gyámja 2018. július 26-án tájékoztatta a gyámhivatalt arról, hogy a gyermek ügyében többször egyeztetett a szakszolgálat örökbefogadási szolgálatával. A szakszolgálat az előzetes helyzetértékeléskor nem tett javaslatot a gyermek örökbefogadhatóvá nyilvánítására, mivel magatartási és idegrendszeri problémái miatt folyamatban volt pszichiátriai kivizsgálása. Minderre figyelemmel a gyámhivatal 2018. július 31-én az eljárást megszüntette.

A gyermekvédelmi gyám 2022. február 16-án benyújtott kérelme alapján a gyámügyi osztály a gyermek örökbefogadhatóvá nyilvánítása ügyében eljárást indított. Az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat Fővárosi Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat (a továbbiakban: fővárosi szakszolgálat) egyetértett a gyermekvédelmi gyám kérelmével abban, hogy a gyermek sorsa örökbefogadás útján rendeződhet, mivel az egyéni elhelyezési terv a szülők kapcsolattartási kötelezettségének elmulasztása miatt nem valósult meg.

A gyámügyi osztály az eljárás során az alábbi eljárási cselekményeket végezte:

2022 márciusában az anya lakcíme tekintetében lakcímkutatást végzett, a Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnoksága Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály tájékoztatását kérte arról, hogy az anya fogvatartotti nyilvántartásában szerepel-e. Megkereste az anya lakóhelye szerint illetékes gyermekjóléti központot. A gyermekjóléti központ 2022. március 30-án adott tájékoztatása szerint a család- és gyermekjóléti szolgálatnak nem volt tudomása arról, hogy az anyának nevelésben lévő gyermeke van, a szolgálat nem állt kapcsolatban az anyával.

A gyámügyi osztály az Elektronikus Anyakönyvi Nyilvántartásból beszerezte a gyermek születési anyakönyvének adatait, mi szerint a gyermek apai jogállása betöltött. Az anyakönyvi adatokat a gyámügyi osztály 2022. április 27-én érkezett.

A gyámügyi osztály az anya lakóhelye szerinti gyámhivatalt, mint társhatóságot a gyermek örökbe fogadhatóvá nyilvánítása ügyében az anya meghallgatására kérte. A társhatóság 2022. április 22-én kelt végzésében tájékoztatta arról a gyámügyi osztályt, hogy az anyát nem tudta meghallgatni, ugyanis többszöri idézésre sem jelent meg.

A gyermeket gondozó intézmény tájékoztatása szerint a gyermeket 2020. április 28-i felvétele óta a szülei nem látogatták, telefonon sem érdeklődtek iránta. A szülőkkel az intézménynek nincs kapcsolata.

A gyámügyi osztály a gyermek apjának személyi azonosítóiról, lakcíméről, fogvatartotti helyzetéről 2022 szeptemberében tájékozódott, a társhatóságot az apa meghallgatására kérte. A társhatóság 2022. szeptember 26-án kelt végzésében tájékoztatta arról a gyámügyi osztályt, hogy az apát nem tudta meghallgatni, ugyanis többszöri idézésre sem jelent meg.

A gyámügyi osztály a 2022. március 28-án kelt végzésével a gyermekről összefoglaló szakvélemény elkészítése érdekében értesítette a fővárosi szakszolgálatot. A fővárosi szakszolgálat a gyámhivatal részére 2023. augusztus 7-én küldte meg a gyermekről készített szakmai véleményét. A szakszolgálat összefoglaló véleménye szerint a gyermek érdekét a mielőbbi, végleges sorsrendezése, lehetőség szerint a testvérét örökbefogadó családban való helyezése szolgálja.

A gyámügyi osztály 2024. február 20-án ismételten meghallgatta a gyermekvédelmi gyámot, aki továbbra is kérte gyámoltja örökbefogadhatóvá nyilvánítását. 2024 februárjában a szülőkről ismét bűnügyi nyilvántartási adatokat kért, a szülők lakóhelye szerint illetékes gyermekjóléti központot környezettanulmány készítésére kérte, a társhatóságot ismételten felhívta a szülők meghallgatására, akik többszöri idézésre sem jelentek meg a hatóság előtt.

A gyámügyi osztály a gyermeket a 2024. április 12-én kelt és 2024. április 23-án véglegessé vált, BP/0506/00616/12/2024. számú határozatával örökbefogadhatóvá nyilvánította.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint a hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. az Ajbt. 18. § (5) bekezdése alapján, *ha az ügyben jogerős közigazgatási határozat született, az alapvető jogok biztosához ennek közlésétől számított egy éven belül lehet beadvánnyal fordulni.*

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja szerint az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó szerv közszolgáltatást végző szervnek minősül. A Gyvt. 16. § (1) bekezdése szerint a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket a helyi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a gyámhatóság gyakorolja.

A Gyszr. 1. § (1) bekezdése szerint a gyámhatóság feladat- és hatáskörét a települési önkormányzat jegyzője, a fővárosi és megyei kormányhivatal gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal gyakorolja. Mindezek alapján az ügyben érintett hatósággra kiterjed a vizsgálati hatásköröm.

II. A vizsgált alapjogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi teszteket.

A jelentés megállapításai kapcsán hivatkoznom kell arra, hogy az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően.

A testület elvi élel mondta ki: *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű, terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság*

igénye, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, illetve az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglaltakat a korábbi Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, illetve 67. § (1) bekezdésének a szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a vizsgálat tárgyát képező *jogállamiság elve tekintetében* nem hoz olyan koncepcionális változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírói gyakorlat elvetését, vagy jelentős tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok értelmezése során – ellenkező tartalmú döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indoklásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. A tisztességes eljárás jogának érvényesülése kapcsán érdemes kiemelni, hogy külön alkotmányi rendelkezés nevesíti a *tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot*.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzult, tehát az eddig kialakított alkotmánybírói gyakorlat továbbra is releváns. Az Alkotmánybíróság szerint a jogbiztonság az állam köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek*, működésüket tekintve *kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. A jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben*, a polgárok számára megismerhető, kiszámíthatóan szabályozott *korlátok között* fejtik ki tevékenységüket.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy *a kiszámíthatóság és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok védelmével*, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Az alapjogok valódi érvényesülését képes kiüresíteni, megbénítani a szabályozás vagy a jogalkalmazás hibáiból, zavarából adódó kiszámíthatatlanság, az eljárásra vonatkozó garanciális szabályok mellőzése, figyelmen kívül hagyása. Érdemes utalni itt arra az alkotmánybírói tézisre, amely szerint közvetlen alkotmányi garanciák *gazdaságossági és célszerűségi okokból*, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszerűség követelményének érvényesülése címén *sem mellőzhetők*.

2. *A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti.* A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam köteletségét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapvető jogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében.

Ezt az alaptételt rögzíti az Egyezmény preambuluma is: a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. Az Egyezmény 1991-től a magyar belső jog részévé vált, részes államaként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények létesítésre, valamint ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezetet biztosítására. Az Egyezmény 3. cikke alapelveként minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot *a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre* kötelez.

3. Az Alaptörvény XXIV. cikke immár kinyilvánítja *a tisztességes eljáráshoz való jogot*, eszerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék, illetve a döntéseiket a törvényben meghatározottak szerint indokolják. Elvként érvényesül tehát a pártatlan és részrehajlás nélküli ügyintézés, amelynek megvalósítása szoros összefüggésben áll a jogegyenlőség, a diszkrimináció tilalma, valamint az emberi méltóság alkotmányos elveivel.

A tisztességes ügyintézés követelménye nem csupán a jogszabályok megtartásával azonos, bár ez mindenképpen szükséges feltétele annak. A fair eljárás azonban ennél többet is jelent, az írott eljárási alapelvek megtartása mellett az olyan szabályokat, mint az udvarias ügyintézés, de szorosan összefügg ez a szabály az észszerű időn belül történő döntés követelményével is.

III. Az ügy érdemében

Az ombudsmani vizsgálat során az ügyben eljáró gyámügyi osztály eljárásának *alapjogi aspektusait, jogállami követelményeit* vizsgáltam. Az időmúlásra tekintettel vizsgálatom nem terjedt ki a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése tárgyában folytatott eljárás elhúzódásainak okaira, valamint, 2018-ban örökbefogadhatóvá nyilvánítási eljárás megszüntetésére. Kiemelt figyelmet szenteltem annak, hogy az érintett *gyermek legjobb érdekét figyelembe vevő eljárás elve* miként érvényesült.

Az ügyben a Ptk. 4:124. § (1) bekezdésnek a) és b) pontja a kiindulópont. E szerint a gyámhatóság a nevelésbe vett gyermeket legfeljebb négy évre örökbefogadhatónak nyilvánítja, ha a szülőjének szülői felügyeleti joga nem szűnt meg és a szülő önhibájából gyermekével nyolc hónapja nem tart rendszeres kapcsolatot vagy három hónapon át semmilyen formában nem tart kapcsolatot, illetve életvitelén, körülményein nem változtat, és emiatt a nevelésbe vétel nem szüntethető meg; vagy lakó- és tartózkodási helyét az új lakó- és tartózkodási helyének hátrahagyása nélkül megváltoztatja, és az annak felderítésére irányuló intézkedések három hónapon belül nem vezetnek eredményre.

A Gyer. 37. § (1) bekezdése szerint az örökbefogadhatónak nyilvánítás iránti eljárás során a gyámhivatal a nevelésbe vett gyermek örökbefogadását akkor segíti elő, ha a gyermek életkora, egészségi állapota és egyéb körülményei alapján örökbefogadására – a gyermekvédelmi szakszolgálatnak és az országos örökbefogadást elősegítő tájékoztatása alapján reális esély van. Az örökbefogadhatónak nyilvánítás és az annak meghosszabbítása iránti eljárás a nevelésbe vett gyermek gyermekvédelmi gyámjának kérelmére vagy hivatalból indul.

Az örökbefogadhatónak nyilvánítás kérdésében a Gyer. 37. § (2) bekezdése szerint az eljárásra kijelölt fővárosi és vármegyei kormányhivatal – ha nem indult a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti per – soron kívül jár el.

Ha az örökbefogadhatónak nyilvánítás indoka a Gyer. 37. § (3) bekezdésének rendelkezése szerint az, hogy a szülő gyermekével önhibájából nem tart kapcsolatot és

életvitelén, körülményein a nevelésbe vétel megszüntetése érdekében nem változtat, vagy a szülő három hónapon át gyermekével semmilyen formában nem tart kapcsolatot, a kijelölt gyámhivatal meghallgatja a szülőt, a gyermek gyermekvédelmi gyámját, valamint a nevelőszülőt vagy a gyermeket gondozó gyermekotthoni alkalmazottat, és környezettanulmányt készít. Amennyiben a szülő lakó- vagy tartózkodási helyét az új lakó- vagy tartózkodási helye megjelölése nélkül megváltoztatta, a kijelölt gyámhivatal intézkedik a lakó- vagy tartózkodási hely felkutatása iránt, valamint meghallgatja a gyermek gyermekvédelmi gyámját és a nevelőszülőt vagy a gyermeket gondozó gyermekotthoni alkalmazottat.

Ha az örökbefogadhatóvá nyilvánítási eljárás a Gyer. 37. § (4) bekezdésének d) pontja alapján a gyermek gyermekvédelmi gyámjának kérelmére indul a kijelölt gyámhivatal az örökbefogadhatóvá nyilvánítás előtt köteles kikérni a szülő lakó- vagy tartózkodási helye (utolsó ismert lakó- vagy tartózkodási helye) szerinti család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ véleményét a gyermek szüleinek életkörülményeiről, a szociális segítőmunka tapasztalatairól, a szülő-gyermek kapcsolat alakulásáról, a szülő számára a kapcsolattartással összefüggésben nyújtott önkormányzati támogatásokról, továbbá a gyermekvédelmi szakszolgálat véleményét a gyermek elhelyezési tervében foglaltak teljesítéséről.

A Gyvt. 2020. szeptember 1-jétől hatályos 82. § (5) bekezdése szerint a vármegyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság a gyermek örökbefogadásának előkészítése céljából a gyámhatóságnak az örökbefogadhatóvá nyilvánítás iránti eljárás megindításáról szóló értesítésének kézhezvételétől számított 30 napon belül összefoglaló véleményt készít a gyermek egészségi és személyiségállapotáról, az életkorához viszonyított értelmi, érzelmi és mozgásfejlettségi szintjéről.

A rendelkezésemre álló iratok szerint a gyámügyi osztály a gyermekvédelmi gyám 2022. február 16-án benyújtott kérelme alapján gyermek örökbefogadhatóvá nyilvánítása ügyében az eljárást megindította. 2022 márciusában az anya vonatkozásában elvégezte a Gyer. 37. § (3) és (4) bekezdése szerinti eljárási cselekményeket, a fővárosi szakszolgálattól összefoglaló szakvéleményt kért. 2022 áprilisában lekérte a gyermek anyakönyvi adatait gyermek apjának személyi azonosítóiról, lakcíméről, fogvatartotti helyzetéről 2022 szeptemberében tájékozódott, a társhatóságot az apa meghallgatására kérte. A fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság a gyámügyi osztály megkeresésétől számított a Gyvt.-ben rögzített 30 napos határidőt túllépve, közel másfél év múlva, 2023 augusztusában küldte meg.

Mindebből következően megállapítom, hogy a fővárosi szakszolgálat elhúzódo eljárása – annak indokaitól függetlenül – sérti a jogbiztonság követelményét, és a tisztességes eljáráshoz, valamint a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggő visszásságot okozott, és nem egyeztethető össze a gyermek legjobb érdekét képviselő eljárás elvével sem.

Nem áll rendelkezésre információ arról, hogy a gyámügyi osztály a szakvélemény elkészítésére előírt határidő leteltét követően a fővárosi szakszolgálat véleményadását sürgette volna. Tény, hogy a gyámügyi osztály 2023 augusztusában a gyermek örökbefogadhatóvá nyilvánításhoz minden információ és vélemény birtokában volt, mindenképpen ellenére a gyermek örökbefogadhatóságáról csak megkeresésemet követően 2024 áprilisában hozott döntést.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a gyámügyi osztály indokolatlanul elhúzódo eljárása, a jogbiztonság követelményével és a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggő visszásságot okozott. Megállapítom továbbá, hogy az eljárás hatásában alkalmas volt arra, hogy a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggő visszásságot okozzon, továbbá nem egyeztethető össze a gyermek legjobb érdekét képviselő eljárás elvével sem.

Intézkedéseim

A jelentésben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásság bekövetkezése lehetőségének jövőbeni megelőzése érdekében

- 1) az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *felkérem a kultúráért és innovációért felelős minisztert, hogy a gyermek- és ifjúságpolitikáért való felelőssége körében a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek jogainak mind teljesebb körű érvényesülése érdekében – jelentésem megküldésével egyidejűleg – hívja fel az örökbefogadhatónak nyilvánítás kérdésében eljárásra kijelölt fővárosi és vármegyei kormányhivatalok figyelmét, hogy a jövőben az örökbefogadhatóvá nyilvánítás tárgyában indult eljárások során a jogszabályi előírások szerint, és a gyermek legjobb érdekének megfelelően, kellő határidőben hozzanak döntést.*
- 2) az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság főigazgatóját, hogy az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat főigazgatója, valamint a területi szakszolgálatok vezetői útján, jelentésem egyidejű megküldésével hívja fel a vármegyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottságok vezetőit, hogy a jövőben fordítsanak fokozott figyelmet a Gyvt. 82. § (5) bekezdésében előírt határidő betartására, és egyidejűleg kísérje figyelemmel a szakértői bizottságok e feladatának teljesülését.*

Budapest, 2024. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos